Самостійна робота № 2

Тема: Основи культури української мови

Питання для розгляду:

1. Правила для мовця
2. Правила для слухача

Компоненти мовленнєвої ситуації взаємопов'язані, вони повинні бути співмірними і врівноваженими. Забезпечити це покликане дотримання етикету — сукупності правил поведінки, що стосуються зовнішніх виявів ставлення до людей (форми звертання, привітання чи просьби, манери, навіть одяг).

Правила мовця

1. Доброзичливе ставлення до співрозмовника. Мовець не повинен ображати адресата чи ігнорувати його думки і почуття, висловлювання мають бути ввічливі і коректні (навіть у суперечці).
2. Доречні у конкретній ситуації вияви ввічливості. Необхідно враховувати вік, стать, суспільне становище співрозмовника і відповідно добирати особливості своєї мовленнєвої поведінки.
3. Скромність у вияві свого власного "я". Не бути надмірно категоричним, не нав'язувати власної думки, а тільки аргументувати її, намагатися зрозуміти позицію співрозмовника.
4. Постійна увага до адресата. Вживати словесні форми ввічливості, виявляти зацікавлення міркуваннями співбесідника, добиватися взаєморозуміння.
5. Врахування інтересів співбесідника. Вибирати теми, цікаві і зрозумілі йому.
6. Дотримання логіки розгортання висловлювання. Композиція висловлювання, послідовність його частин, розбивка на смислові відрізки повинні відповідати змістові висловлюваного.
7. При усному мовленні — врахування можливостей слухового сприймання і концентрації уваги. Бажана довжина фрази — 7 ± 2 слів, тривалість говоріння

між паузами — не більше 1,5 хвилини. Вдаватися до засобів активізації уваги слухача (повернення до вже сказаного, апеляція до досвіду адресата).

Правила для слухача:

Ø Необхідно перервати всі справи й уважно вислухати мовця.

Ø Слухаючи, необхідно доброзичливо, з повагою і терпляче ставитися до мовця, бути тактовним.

Ø Намагатися не перебивати мовця, не вставляти недоречних зауважень, не переводити власне слухання у говоріння.

Ø Слухаючи, треба перевести в центр уваги мовця та його інтереси.

Ø Необхідно вміти вчасно оцінити мовлення співрозмовника, погодитися чи не погодитися з ним, відповісти на питання.

Ø Необхідно перервати всі справи й уважно вислухати мовця.

Ø Слухаючи, необхідно доброзичливо, з повагою і терпляче ставитися до мовця, бути тактовним.

Ø Намагатися не перебивати мовця, не вставляти недоречних зауважень, не переводити власне слухання у говоріння.

Ø Слухаючи, треба перевести в центр уваги мовця та його інтереси.

Ø Необхідно вміти вчасно оцінити мовлення співрозмовника, погодитися чи не погодитися з ним, відповісти на питання.

У кожному суспільстві етикет поступово розвивався як система правил поведінки, система дозволу й заборон, що формують загалом моральні норми. Етикет і мовлення тісно пов'язані між собою. Манера мовлення, стиль, дозвіл чи заборона говорити одне й не говорити інше, вибір мовних засобів як маркер приналежності до певного середовища – все це наявне в наших мовленнєвих виявах. Мовленнєвий етикет можна визначити як правила, що регулюють мовленнєву поведінку. Це широка зона одиниць мови й мовлення, яка словесно виражає етикет поведінки, дає нам в руки ті мовні багатства, які є в кожному суспільстві для вираження неконфліктного ставлення до людей, а

етикет регулює складний вибір доречного засобу конкретною людиною, для її конкретного адресата, у конкретному випадку, ситуації.

Ми бачимо і відчуваємо на собі повсякденно, що культура спілкування в суспільстві низька. Мовлення молодих людей характеризується багатослів'ям, заміною власне українських слів іншомовними, суржиком, діалектною, сленговою лексикою, воно далеке від високої культури спілкування. Яка полягає не тільки у бездоганному дотриманні стандартів, норм літературної мови, а й залежить також від уміння користуватися всіма багатствами мови, її виражальними можливостями, від здатності брати до уваги що, з ким, де, коли, для чого говорити, тобто враховувати мовленнєву ситуацію.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується посиленням уваги до мовної освіти в країні, потребою формування особистості, яка б відзначалася свідомим ставленням до рідної мови, мовленнєвою активністю на всіх етапах оволодіння мовою, пізнання і впливу, високою культурою спілкування в різних життєвих ситуаціях.

У зв'язку з цим фахівцем з великої літери можна вважати ту людину, яка не лише володіє високою кваліфікацією, а й є духовно багатою, творчою компетентною особистістю. Формування такого спеціаліста дедалі більше пов'язується з глибоким знанням української мови, з її тонкощами, таїною як усного, так і писемного професійного мовлення. На роботі, крім професійної майстерності, велике значення має вміння чи невміння встановлювати і підтримувати добрі стосунки з людьми.

Кожна людина має свої переваги і недоліки, які варто враховувати у процесі спілкування, має свою життєву позицію і переконання, які впливають на її точку зору у прийнятті того чи іншого рішення, має свої смаки, які бажано знати і не критикувати, вона є вихованцем певних традицій, які слід поважати. Тим більше, уміння спілкуватися мовою професії підвищує ефективність праці, допомагає краще орієнтуватися не тільки на виробництві, а й у безпосередніх ділових контактах із колегами.